

Αποτελέσματα της ανασκαφής σε Δεσποτικό και Τσιμηντήρι

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Σημαντική πρόοδο έχουν σημειώσει οι εργασίες αναστήλωσης του αρχαϊκού ναού και του εστιατορίου του Ιερού του Απόλλωνα στο Δεσποτικό, οι οποίες βαίνουν προς την ολοκλήρωσή τους, με το μνημείο να έχει ανακτήσει πλέον, σημαντικό μέρος από το αρχικό ύψος του και να δεσπόζει στον χώρο. Ήδη από το Νοέμβριο του 2019 είχαν απομακρυνθεί οι σκαλωσιές από την κιονοστοιχία του εστιατορίου μετά την ολοκλήρωση της αναστήλωσης της. Φέτος, έγιναν εργασίες στο βόρειο και δυτικό τοίχο του ναού που συμπληρώθηκαν με νέους και αρχαίους δόμους, στο θυραίο τοίχο των δωματίων του ναού και στα κατώφλια, στις παραστάδες ναού και εστιατορίου και στους σπονδύλους ναού και εστιατορίου. Τέλος, ένα σημαντικό βήμα επετεύχθη με την τοποθέτηση και προσαρμογή στον θριγκό του ναού πέντε αρχαίων τριγλύφων, δύο αρχαίων και δύο νέων μετοπών.

Παρά τις δύσκολες συνθήκες, λόγω των περιορισμών που επέβαλε η πανδημία του

covid19, πραγματοποιήθηκε και φέτος η συστηματική ανασκαφή της Εφορείας Κυκλάδων στο ιερό του Απόλλωνα στο Δεσποτικό και στο Τσιμηντήρι, υπό τη διεύθυνση του Γιάννου Κουράγιου (ΕΦΑΚΥΚ), με τη συνεργασία των αρχαιολόγων Ίλιας Νταϊφά και Αλεξάνδρας Αλεξανδρίδου (Επικ. Καθηγ. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων), και τη συμμετοχή μικρού αριθμού φοιτητών από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Οι εργασίες διήρκησαν 4 εβδομάδες (22/6-17/7/2020), ενώ για ένα μήνα (5/6-4/7/2020) έγιναν και οι αναστηλωτικές εργασίες στο ναό και το εστιατόριο του ιερού του Απόλλωνα. Η πραγματοποίησή τους ήταν δυνατή χάρη στις ευγενικές χορηγίες των: ΑΙΓΕΑΣ ΑΜΚΕ (Θανάσης & Μαρίνα Μαρτίνου), Ίδρυμα Π&Α Κανελλοπούλου, Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη, Δήμος Αντιπάρου, Σύλλογος «Φίλοι της Πάρου», Ίδρυμα Ι. Λάτση.

Στο Δεσποτικό, σε μικρή απόσταση δυτικά της μάντρας του βοσκού, στο νοτιότερο έως σήμερα διερευνημένο τμήμα της θέσης, εντοπίστηκε τμήμα ορθογώνιου οικοδομήματος μεγάλων διαστάσεων (8,65μ X 8,50μ). Είχε υποστεί μεγάλη διατάραξη και οι τοίχοι του είχαν καταρρεύσει στο εσωτερικό του. Ωστόσο με βάση τα σωζόμενα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα μπορούν να διακριθούν τουλάχιστον δύο αρχιτεκτονικές φάσεις του. Κατά την πρωιμότερη φάση είχε σχεδόν τετράγωνη κάτοψη και οριζόταν από τέσσερις τοίχους θεμελιωμένους στο φυσικό βράχο. Στη δεύτερη φάση κατασκευάστηκε μία πιόσχημη, εν είδει προστώου προσθήκη στη βόρεια πλευρά. Η ισχυρή κατασκευή των τοίχων του, το βάθος θεμελίωσης τους έως και 1,85μ, η ανεύρεση κονιάματος και η μικρή ποσότητα ευρημάτων στο εσωτερικό του αποτελούν ισχυρές ενδείξεις για την αναγνώριση του οικοδομήματος ως δεξαμενή, η όταν εγκαταλείφθηκε σταδιακά «μπαζώθηκε» με λίθους, χώμα και άλλα φερτά υλικά.

Αν και η κατασκευή των τοίχων μαρτυρά πως το οικοδόμημα ανεγέρθηκε στους αρχαϊκούς χρόνους, η ανεύρεση κεραμικής διαφορετικής χρονολόγησης υποδεικνύει τη μακρά χρήση του, ίσως και ως την ύστερη αρχαιότητα. Τέλος, στο ανατολικό μέρος της θέσης εντοπίστηκε ισχυρός τοίχος μήκους 11μ., πλάτους 0,60μ και ύψους 0,65μ, ο οποίος λόγω έλλειψης χρόνου δεν ανεσκάφη. Σε απόσταση 2,5μ. αποκαλύφθηκε μαρμάρινη βάση αναθηματικού κίονα.

Το μεγαλύτερο τμήμα της ανασκαφικής περιόδου 2020 αφιερώθηκε στην έρευνα στη νησίδα Τσιμνητήρι, η οποία κατά την αρχαιότητα ήταν ενωμένη με το Δεσποτικό με ισθμό και αποτελούσε μέρος της εκτεταμένης λατρευτικής εγκατάστασης-δορυφόρου του Ιερού του Απόλλωνα. Με το πέρας των 2 εβδομάδων της φετινής έρευνας είχαν εντοπιστεί οκτώ κτήρια που καταλαμβάνουν τη νότια και ανατολική πλευρά του νησιού και κοιτούν προς το υπήνεμο λιμάνι και απέναντι, προς το ιερό.

Το Κτήριο Ατ είναι το δυτικότερο από όσα έχουν εντοπιστεί. Είναι επίμηκες, χτισμένο σε πλαγιά με ισχυρή κατωφέρεια και προσανατολισμό Β Ν. Αποτελείται από τρεις χώρους. Σε μικρή απόσταση από αυτό εντοπίστηκαν αλλά δεν ανεσκάφησαν δύο ακόμη κτήρια, το Ητ, που αποτελείται από τουλάχιστον δύο χώρους και το Θτ. Το Κτήριο Βτ είναι το μεγαλύτερο που έχει εντοπιστεί έως τώρα και το πρώτο που συναντά κανείς όταν προσεγγίζει το νησί από το νότο. Αποτελείται από τουλάχιστον πέντε χώρους, σε έναν από τους οποίους εντοπίστηκε μεγάλος αριθμός κεραμικής χρηστικής και θραυσμάτων ανάγλυφων πίθων. Τα ευρήματα από το κτήριο, ανάμεσα στα οποία πολλά θραύσματα αρχαϊκών πίθων με εγχάρακτη και εμπίεστη διακόσμηση δίνουν ένα χρονολογικό ορίζοντα χρήσης του από τον 7ο έως τον πρώιμο 5ο αιώνα.

Βορειότερα βρίσκεται το κτήριο Γτ, επίμηκες που διαχωρίζεται σε τουλάχιστον τέσσερις χώρους. Σε μικρή απόσταση δυτικά εντοπίζεται το σχεδόν τετράγωνο κτήριο Δτ. Δίπλα σε αυτό είναι το κτήριο Ετ, ορθογώνιας κάτοψης που χωρίζεται σε τρεις χώρους. Δυτικά του κτηρίου Ετ, συνεχίστηκε η διερεύνηση και ο καθαρισμός του κτηρίου Ζτ, του κυκλικής κάτοψης κτηρίου με διάμετρο 16,90μ.

Όλα τα κτήρια στο Τσιμνητήρι έχουν πολύ μεγάλες διαστάσεις και ισχυρή κατασκευή, ενώ φαίνεται να σχετίζονται όλα μεταξύ τους δομικά δημιουργώντας ένα πυκνό οικοδομικό ιστό στην νότια πλευρά της βραχονησίδας που κατά την αρχαιότητα θα αποτελούσε την ΒΑ ακτή του υπήνεμου λιμανιού. Τα κτήρια αυτά πιθανότατα είχαν δημόσιο χαρακτήρα και σχετίζονταν με τη λειτουργία του λιμανιού. Άλλωστε το Τσιμνητήρι ουσιαστικά αποτελούσε τον ισθμό που ένωνε Αντίπαρο-Δεσποτικό και δια μέσου αυτού ήταν δυνατή η πρόσβαση προς το Ιερό και από την Αντίπαρο.